

Vanhan kansan härvelit

50 vuotta sitten tehtiin vielä paljon puhdetyötä, jossa kierrätettiin taitavasti langanpätkiä, pellinjämiä ja puupalikoita toimiviksi esineiksi. Ei nykyihminen välttämättä enää näe niitä yksityiskohtia, jotka kätkeytyvät näihin härveleihin ja kertovat siitä miten perillä sen tekijät olivat materiaaleista ja arjen fysiikasta.

Tässä esimerkkinä on vempain, jota purin liiterin katolta sen aiheuttaman melun vuoksi. Melun tarkoitus lienee myyrien loitossa pitäminen. En tiedä, miten hyvin siinä onnistutaan. Vanhalla kansalla oli käytössä muitakin karkoittimia: kaivettiin pulloja kasvimaan, joiden tuulesta syntyvä ujelluksen piti olla myyrien mielestä epämiellyttävä. Aion kokeilla propellihärveliä kasvimaalla. Tökitään niitä useitakin multa, sillä sokerijuurikaspenkki kaipaa kasvurauhaa.

Tässä se on: todella hyvin ja kevyesti pyörivä ja tuulen suuntaan reagoiva kokonaisuus. Ei laakereita eikä paljon ruostuvaa. Sanoisin, että se on ollut (takasiiven pelistä päätellen) ollut katolla pyörimässä noin 40 vuotta! Pyörähdyksiä on kertynyt miljardeja ja silti puulaakereiden kulutus on minimaalinen. Myös rakentamani rukin pyörän akselit lepäävät puunkoloissa. Puu ei kulu laisinkaan niin nopeasti kuin voisi kuvitella!

Katsotaan tarkkaan: rakenne on kevyt ja siksi puu ei ole juurikaan lahonnut, sillä se ehtii kuivua sateen jälkeen nopeasti. Itse ihmettelen miksi ei edes pellin reunassakaan ole sanottavasti ruostetta.

Propelli on sahattu neliskulmaisesta listasta diagonaalin suuntaisesti ja lapa on ohennettu noin 3:een milliin. Leveä kattopeltinaula pitää sitä paikoillaan. Mitä arvelette tuon mutterin tekevän siellä? Se tasapainottaa härvelin etu- ja takaosaa näin, että pystyakseli aiheuttaa mahdollisimman vähän hankausta ja propelli kääntyy herkästi tuulen suuntaan. Takasiipi toimi siinä ohjurina.

Kääntymistä haitannee eniten tolpan pyöreä levennys, mutta siiven ja kääntöakselin väliin muodostuva vipu voittaa kitkan.

Miksi siipi on sijoitettu runkopalkin yläpuolelle eikä keskelle? Syy voi olla pelkästään esteettinen mutta mielessäni käy myös ajatus, että pystykepin takana virtaava tuuli on pyörteisempi ja siksi heikompi ohjaamaan härvelin nokkaa kohti tuulta.

Minun tuotearvio on viidestä pisteestä neljä ja puoli!

Eikun tekemään!

Lasse Nordlund (2022)

